

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Announcement 2014

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 20. Stockholm den 15 Maj 1913 6:e årg.

<p>Prenumerationspris: 1/2 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1913, F. Englunds Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonsskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonsspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: - Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	--	---	---

Booker Washington. Nutidens största pedagog.

II.

Då negerlafveriet upphäfdes, voro slavarna föga rustade att bruka sin nyvunna frihet. Genom århundraden behandlade som djur, hade negrerna efter hand fått sina djuriska drifter utvecklade på bekostnad af sin högre mänsklighet. Deras hyfsning stod på en mycket låg nivå, och okunnigheten var gifvetvis stor, då det var dem förbjudet att skaffa sig kunskaper. De ägde absolut intet och förstodo ej att själfva förvärfva. Och åt sådana utvecklade naturbarn gäfvos på samma gång som friheten också borgerliga och politiska rättigheter! Då centralregeringen icke gjorde det minsta för deras fostran till medborgare eller på annat sätt sökte underlätta för dem den svåra öfvergången till friheten, såg det ut som om frihetens stora gåfva för negern endast skulle bli det tveggade svärdet i ett barns hand, till skada för honom själf och för unionens politiska lif. "Felet var icke", säger Booker Washington, "att man gaf negern friheten, men felet var, att man blott gaf honom friheten." Många ädla och offervilliga män och kvinnor från nordstaterna kastade sig väl med hänförelse in i ett upplysningsarbete för de svarta, men med undantag för den af general Armstrong grundade skolan i Hampton lades vikten uteslutande på insamlandet af kunskaper.

Frukten af ett ensidigt intellektualistiskt upplysningsarbete hade den unge Booker tillfälle att lära känna under sin studietid i Washington. Han såg sina collegekamrater väl utrustade med kunskaper och studerande till och med grekiska och latin, men med mycket bristfällig uppfattning af det praktiska livets kraf. Under studietiden lefvande af mecenaters välvilja, hade de ingen kamp att bestå för tillägnandet af kunskaper, men deras karaktärer föreföllo honom långt mindre stålsatta än Hampton-elevernas, som vid behof fingo kämpa sig fram med eget arbete. Han lärde känna unga negrer, som efter slutad studietid kunde använda ända till hälften af sin lön på att om söndagarna, iklädda storm och lackskor, åka upp och ned i Pennsylvania-avenyen för att inbilla folk, att de voro stora kaxar. Han kom i beröring med andra, som i regeringens tjänst förtjänade ända till 100 dollars i månaden och som dock alltid voro i skuld. Han såg också unga negerflickor, som efter genomgången skola fingo afsmak för arbete, men däremot stora fordringar på lyx och vällefmad. Han fick också se exempel på huru djupt de kunde sjunka för att få sina lyxbehof tillfredsställda.

Han såg, lade märke till allt, drog lärdomar af allt. Bättre än någonsin förstod han, att Hampton-

skolans princip att låta den praktiska undervisningen gå jämsides med den teoretiska var den rätta. Här var det ju fråga om en hel ras, som skulle börja gå i skola, som skulle inöfvas i fria medborgäres rättigheter och skyldigheter — hur viktigt då att finna den rätta utgångspunkten! Hvad det gällde var intet mindre än frågan om huruvida hans folk hade en framtid i Amerika eller ej.

De vitas upplysningsarbete bland negrerna möttes af dessa med stor hänförelse. Män och kvinnor, barn och gubbar strömmade till öfverallt, där något fanns att lära. Bland de äldre var det väl ej få, som ville lära läsa för att själfva kunna läsa bibeln, men i allmänhet drevos negrerna till boken af en rent vidskeplig tro på kunskapens makt. Läskonsten skulle först och främst frigöra dem från det förhatliga kroppsarbetet, från slafvtiden betraktadt som något föraktligt, den fria mannen ovärdigt. Därnäst skulle den öppna vägen till goda ämbeten med utsikt till ett bekvämt och sysslolöst lif, sådant som de sett sina forna herrar föra.

Denna något lätta uppfattning af bildningens värde för individen kom Booker Washington vid sin verksamhet i Tuskegee genast i konflikt med. De flesta af hans elever hade redan försökt sig som lärare och ansågo kroppsarbetet icke mera som någon passande sysselsättning för sig. Några sade rent ut, att de kommit till skolan för att skaffa sig kunskaper och inte för att vara simpla arbetare. De, som inte ville foga sig, fingo lämna skolan. Till att börja med grep den unge läraren till det argument, som brukar vara lättast öfvertygande — exemplet. Efter skoltimmarnas slut lade han yxan på axeln och gick ut för att röja skog. Och med aldrig bristande tålmod sökte han hos de unga inplanta sina uppfostringstankar.

All folkuppfostrans mål är, enligt Booker Washington, en harmonisk utveckling af h a n d, h j ä r t a och h j ä r n a i förening, och då man ju icke förnuftigtvis har utsikt att lyckas, om man börjar med toppen i stället för med roten, så bör all uppfostran taga sin utgångspunkt i handens uppöfvande. Men arbetet måste lyftas upp till ett högre plan. Det skall icke vara fråga om h v a d man gör, men om h u r u man gör det. Då danas karaktären, fost-ras medborgaren, skapas "själfhjäl, själf tillit och civilisation". Då blir arbetet icke en börda, utan det älskas och äras för sin egen skull. —

Man skall börja med roten, icke med toppen! Hvilken enkel, själfklar, oemotsäglich sanning! Men hvar i våra kulturländer, där det dock i vår tid arbetas under högtryck på åstadkommandet af en tillfredsställande folkupplysning, är en så enkel sanning lagd till grund för arbetet? Börjar man ej i stället, och det till och med i folkskolan, med toppen? Försummas icke handens och hjärtats daning för en ensidig utveckling af hjärnan? Och ändå undrar man på att vår folkupplysning sväfvar i luften, att han-

dens och hjärnans arbete blifvit icke en harmonisk samverkan utan rent af som två motsatta poler. På det ena sätter man etiketten simpelt, på det andra stämpeln fint. Och denna utveckling gör sig icke blott gällande i samhället såsom grundorsaken till den olycksbringande klyftan mellan klasserna, den tränger ända in i våra hem. Hade vi i kvinnorörelsens första hettid haft ett ledaresnille med Booker Washingtons sunda uppfattning af uppfostrans mål och arbetets ära, vi hade då ej, som nu, haft ett stort proletariat under det "fina" arbetets fana — så många som mera af tidsströmningen än af begåfning och lust drifvits in på läsvägen och för hvilka lifvet blifvit en stor desillusion. Vi hade då ej heller behöft att, såsom nu, med svett och möda söka streta ihop en alltför nödvändig "hemmens renäsans". —

Det är dock icke nog med teorier, hur vackra och sunda de än må vara. Frågans tyngdpunkt ligger i förverkligandet. Vikten ligger därpå, om denna negerpedagog också lyckats genomföra idéer så enkla och solklara som luft och ljus och dock för det nuvarande tillkonstflade samhället intet mindre än revolutionerande.

Till svar behöfver man blott peka på Tuskeeginstitutets hundrade byggningar, med bohag, inredning och allt så godt som utan undantag uppförda af eleverna; på det stora mönsterjordbruket, som skötes af dem; på det jättestora skolhushållet, koloniens sjukhus m. m. All den mångartade verksamhet, som behöfves för koloniens bestånd, utföres uteslutande af eleverna. Redan år 1900, då Carnegie skänkte en större summa till en biblioteksbyggnad, kunde allt arbete därpå, från byggnadsteckningarna till inläggandet af elektricitet och värmeledning, utföras af de studerande under deras lärares ledning. Och hvad som är viktigare ännu, de stora uppfostringstankarna ha trängt så igenom, att kroppsarbetet för eleverna blifvit lika populärt som bokstudiet. Nu önskar det stora flertalet icke längre som i början att bli lärare eller präster.*) De, som ha begåfning och lust, studera vidare; de öfriga återbördas till jorden eller handverket som skickliga, upplysta och kunskapsrika arbetare med sedlig ryggrad nog för att hålla på arbetets ära. Utgångna elever äro mycket eftersökta och uppnå i allmänhet tre gånger så hög aflöning som andra.

Mycken vikt lägges på utvecklandet af en sann medborgaranda — ett för negern så godt som okänt begrepp. Ett samhälle skall icke byggas på rivaliserande intressen utan på s a m a r b e t e. Bakom röstsedeln skall stå "egendom, flit, skicklighet, intelligens, sinne för sparsamhet, karaktär". Den, som sålunda har fast mark under sina fötter, känner sitt ansvar och intresserar sig för sin kommuns angelägenheter. Han säljer ej sin röst, som så många negrer i tank-

*) B. W. omtalar en negerförsamling på 200 medlemmar, af hvilka 19 voro präster.

löshet gjorde; ej heller gör han som så många andra af sina stamfränder, hvilka ansågo sig bäst bevaka sina intressen genom att rösta mot de hvita, hvad så än frågan gällde.

För att möjliggöra så mycket praktiskt arbete vid sidan af studierna är skolprogrammet uppdeladt på dag- och aftonskola. I aftonskolan kommer den stora skara alldeles medellösa af bägge könen, som årligen strömmar till. Under två års tid skola dessa elever under 10 timmar af dagen arbeta i något praktiskt yrke för skolans räkning och därefter ha 2 timmars undervisning i aftonskolan. Till lön härför få de kostnadsfritt genomgå först afton- och sedan dagskolan. I denna senare är den teoretiska undervisningen hufvudsak, men hvarje dag förekommer dock några timmars praktiskt arbete till omväxling med studierna.

Det säges, att de bästa eleverna äro sådana, som först genomgått aftonskolan med dess stränga arbetsdag. Deras kunskapsförst är allvarlig, deras vilja stålfast.

Den teoretiska undervisningen är gemensam för flickor och gossar. Den praktiska däremot är något olika för de bägge könen. Allt till huslig ekonomi hörande är obligatoriskt för flickorna, och dessa få i grund lära sig icke blott att sköta utan äfven att styra ett hushåll. Icke minst vikt lägges på att lära dem sprida trefnad i ett hem med små medel. Booker Washington, som själf i sin uppväxt aldrig visste, hvad hem eller hemlif ville säga, har blifvit en lidelsefull ifrare för hemmet såsom samhällets grundval och för hemlifvet med dess på förfinade vanor byggda trefnad. Och i dessa vanor skola eleverna under sin skoltid inöfvas. Hur enkelt allt i skolan är inredt, skall det tillfredsställa skönhetssinnets fordringar. Måltiderna skola vara små feststunder, då de långa borden äro — icke som i vanliga skolinternat öfverdragna med vaxduk utan — belagda med hvit duk och servetter samt alltid prydda med blommor. Inöfvandet i hygieniska vanor är också en viktig sak i denna skola, som vill vara ett hem i stor stil. Den Lingska gymnastiken är införd för de kvinnliga eleverna, ännu ett bevis på den vakenhet, hvarmed man söker att gifva eleverna det bästa, som finnes, äfven om mönstret skall hämtas långväga ifrån.

* * *

En ovärderlig hjälp vid genomförandet af sin skolplan fick Booker Washington redan första året i Tuskegee i miss Olivia Davidson, också hon af färgad ras. Besjälad af samma nit som han för negerfolkets höjande, hade hon tagit lärarinneexamen och kom nu för att erbjuda sin oegennyttiga tjänst åt den första skola, som grundades af en svart man. Booker Washington säger om henne, att hennes karaktär var så ädel, hennes lif så osjälviskt, att man svårligen skall finna hennes like, och, tillägger han, "ingen enskild har gjort mera för skolans grundlägg-

ning och framtid än hon". Hon delade hans idéer och var alltid en pålitlig rådgifvare. Under de första svåra åren, då medel ofta saknades till det nödvändigaste och brister skaffade den unge ledaren så många "orofyllda dagar och sömlösa nätter", var hon outtröttlig i att söka utvägar. För att göra skolan känd i nordstaterna, där så många offervilliga negervänner funnos, gjorde hon upprepade långa föredragsresor. År 1884 blef hon Booker Washingtons hustru. Hon fortsatte också som sådan sitt outtröttliga arbete för skolans bästa, men dog efter endast några få års äktenskap. Hon skulle icke upplefva den tid, då stora donationer och offentliga tillskott möjliggjorde skolans utvidgning efter en från början knappast drömd måttstock. Men den allvarliga, djupt sedliga anda, som alltjämt utgör skolarbetets styrka, var då redan ingjuten däri. Man har undrat på att ett dagligt samarbete mellan unga människor af olika kön af en varmblodig ras kan aflöpa utan alla oordningar. Booker Washington pekar till svar dels på dagens schema, som är lagdt med stor pedagogisk skicklighet, så att hela dagen utan öfveranstängning kan utfyllas, dels just på den allvarliga grundtonen för arbetet. De unga få lära sig, att lifslyckan ej består i njutning eller i sträfvandet efter själviska mål, utan att "den människa är lyckligast, som är mest till nytta för andra". Den hänförelse för stora mål, som slumrar hos hvarje ofördärfvad ungdom — likgiltigt om huden är hvit eller svart — väckes af en sådan anda och säkerligen så mycket starkare som dessa unga i Tuskegee kunna se den förkroppsligad i en öfverlägsen personlighet. De veta, att på hvilken plats lifvet sedan skall sätta dem, väntar man, att de skola blifva ljusbärare för sitt folk. —

Äfven utom skolan har denne märklige man gjort mer än någon annan för de svartes höjande. Otaliga gånger har han talat deras sak inför de hvita. Han har stiftat en negerkonferens, som sammanträder en gång om året för att rådgöra om folkets andliga och materiella behof, och dessutom "Negrernas nationella affärsförbund", hvori 30 stater äro representerade.

Allt detta arbete för den svarta befolkningen kommer också den hvita till godo. Den antagonism och spänning, som under emancipationens första tider rådde mellan raserna i södern, har på många ställen fått vika för ett fruktbart samarbete. De från Tuskegee utgångna uppfostringstankarna eröfra alltjämt flera af de hvitas skolor. Dess arbetsmetoder blifva normgifvande äfven för den hvita befolkningen. Också räknas den svarte folkuppfostraren som en af unionens välgörare, hvilken utfört det arbete slafbefriarna borde ha ansett som sitt. Hans rykte som pedagog och människovän når långt utom hans världsdel.

På sin resa i Europa blef denne svarte man mottagen som en af sin tids yppersta, hvilken äfven åtnjöt äran af en inbjudning till drottning Victoria.

Hvad som kanske väger mer i Amerika, men också på sina håll väckte stor anstöt, var att president Roosevelt inbjöd honom till sitt bord, en heder aldrig förr bevisad en neger. Den utmärkelse, som Booker Washington själf sätter största värdet på, är dock utnämningen till hedersdoktor vid Harvard universitetet, Amerikas äldsta och mest ansedda lärdomsskola. "Det var den största öfverraskningen i mitt lif", säger han. "Som jag satt på min veranda med kallelsebrevet i hand, kommo tårarna i mina ögon. Hela mitt föregående lif ifrån det jag var en liten slafpojke steg fram för min inre blick, och jag kände mig nästan öfverväldigad af sinnesrörelse. Jag kunde ej förstå, hvad jag hade gjort för att förtjäna en sådan utmärkelse."

Den enkla skildringen af hans lufs stora högtidsstund visar kanske bättre än något annat det stora snittet på denne mans karaktär. Personlig fåfänga var honom främmande. Af ett annat uttalande ser man, hvarifrån han hämtar kraften till sitt enastående lufsverk och till bevarandet af sin karaktärs renhet, trots den exempellösa framgången. Han, den store talaren — erkänt en af unionens yppersta, kring hvars talarstol tusenden tränga sig och hvars tal ord för ord telegraferas till pressen öfver hela landet — han bekänner helt ödmjukt, att han vid hvarje föredrag är ytterst nervös och att han aldrig vågar tala offentligt utan att först i stillhet ha bedt Gud om ledning och välsignelse.

M. Anholm.

Några siffror från Förenta Staterna — folkräkningen 1910.

Kvinnliga lärare vid skolor och universitet:	327,635.
" läkare:	7,399.
Kvinnor i handel och samfärdsel:	481,159.
" anställda vid landtbruk:	770,055.
Kvinnliga bokhållare, kassörer och stenografer:	239,077.
" präster:	7,395.
" jurister:	1,010.
" journalister:	2,193.
" arkitekter och ritare:	1,037.
" yrkesarbetare:	429,497.
Tillsammans:	2,266,457.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Folkpensioneringen.

Understundom arbetas raskt. Det särskilda utskott, som tillsatts för folkpensioneringsfrågan, är redan färdigt med sitt utlåtande. När detta skrives, är visserligen beslutet ännu ej justeradt, men lär vara det när vår tidning kommer våra läsare tillhanda, och efter all sannolikhet kommer frågan upp till behandling i kamrarna den 21 maj.

Hvad beträffar kvinnorna lär utskottet ha föreslagit att afgiftspensionerna skulle räknas med 24 procent. Utskottet har således ej gått med på regeringsförslagets för man och kvinna lika afgiftspension, men höjt den med 1 procent öfver folkpensioneringskommitténs förslag. Tilläggs pensionerna vill utskottet höja från 125 kr till 140.

Vi återkomma till saken i nästa veckas nummer.

Nattarbetsfrågan i Danmark.

Striden om nattarbetsförbud för kvinnor har nu fått sin afslutning i Danmark, med seger för dem, som arbetat emot förbudslagen. Det är i samband med den nya fabrikslagen, som nattarbetsfrågan behandlats. Den 25 sistlidne april blef danska riksdagen färdig med denna lag. Nattarbetsförbud intogs ej i densamma.

De danska kvinnorna ha varit ifrigt verksamma under den tid frågan stått på dagordningen. Dansk Kvindesamfund tillsatte ett särskildt utskott, som uteslutande hade att sysselsätta sig med denna sak. Genom skrivelser till inrikesdepartementet, offentliga möten samt upprepade framställningar till riksdagens båda ting har utskottet framfört kvinnornas syn på saken och i sin mån påverkat uppfattningen. Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark och Dansk Typografforbunds kvindelige Afdeling ha arbetat i samma riktning och i samförstånd med Dansk Kvindesamfund.

Själftva förslaget om nattarbetsförbud för kvinnor framkom ursprungligen som regeringsproposition. I landstinget blef denna afslagen med alla röster på 4 när (socialdemokrater). I folketinget återupptogs förslaget af socialdemokraterna men afslogs med stor majoritet.

Härmed, skriver Louise Neergaard i Kvinden og Samfundet, torde frågan om en separatlagstiftning för kvinnor på denna punkt vara för alltid afgjord i Danmark, ty när fabrikslagen en gång på nytt skall revideras, skola kvinnorna säkert redan länge haft rätt att rösta och insätta egna representanter i riksdagen, hvilka direkt kunna föra fram kvinnornas sak.

I striden mot nattarbetsförbudet ha de danska

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

kvinnorna skaffat sig material äfven från Sverige. Fabriksinspektören fru Julie Arenholt, som har varit medlem af det för fabrikslagen af Dansk Kvindesamfund tillsatta utskottet, gjorde en resa i Sverige för att studera verkningarna af förbudet och kunde sedan med därigenom vunna sakliga argument bemöta de stortingsmän, som talade för förbudet. Fru Arenholts intressanta rapport om denna studie-resa finnes bilagd folktingets utskottsbetänkande.

Nya A. B. Svensk Konstslöjduitställning.

S. Giöbels vårutställning.

Våra förnämsta textilanstalters två årliga utställningar i Stockholm, vår och höst, representera ett allvarligare och mer krävande arbete än säkerligen den stora allmänheten inför de gifna resultaten har lätt att uppfatta, sedan vi nu kommit förbi banbrytningstiden för vår moderna konstslöjd. Den konstnärliga nivån är höjd och med den fordringarna på en mönstergill produktion, bildningen med afseende på hemmets utseende är höjd, men nyhetsbegäret, sedan sökandets tid öfvergått i en lugnare uvecklingsfas, svårare att tillfredsställa. Mycket önskvärdt vore, att de för vår textilkonst intresserade förstode anlägga en rätt synpunkt på dessa utställningar, ty den är nödvändig för att rätt uppskatta hvad som presteras och för att gifva våra förnämligare textilanstalter tillbörligt erkännande för att de så föga offra åt originalitetsjakt och reklam utan inrikta sitt sträfvande på ett lugnt, målmedvetet framåtgående.

Det är ett sådant framåtgående man med glädje kunde konstatera vid ett besök sistlidna vecka i A. B. Giöbels utställning af textilier och moderna möbler. Som helhet betraktad gaf den ett godt konstnärligt intryck. Af möblerna — ett fåtal —, samtliga komponerade af Alf Wallander, fängslades uppmärksamheten främst af ett golfur med en vacker urtålla; fodret i mahogni med in-tarsia och en kista i polerad björk med skulptur. Det förra har en särdeles vacker, enkel linjeharmoni; den senare är en ståtlig prydnadspjäs med ett lyckligt tillvaratagande af materialets effektmöjligheter i det till högsta glans polerade släta mazurbjörkslocket. Skulpturerna å kistans främre sida framställer en drake omgifven af väpnade krigare. En rolig "stabbastol" och ett möbelgarnityr för hall i rödt med hvita ornament samt klädsel i rosengång ha en enkel tilltalande form af hemtreflig hållning.

Våra moderna väfnader för möbelklädsel är synnerligen värda att beaktas. Utställningen hade att här af framvisa ett antal modellväfnader, komponerade af Alf Wallander, diskreta i mönstren, djupa i färgerna samt med vackra öfvergångar. Garnet, som användts, ger mjuk ruggig yta och ett stoff af gedignaste art. Med stark stilisering, så att det underliggande växtmotivet har karaktären af rent ornament, äro af samme konstnär

dörrförhängen i ylle och silke, i rödlakan och i mönsterskaft samt några kuddöfverdrag, alla i djup, kraftig färgskala. Synnerligen eleganta äro ett par hvita skira gardiner, sydda i klosterspettek, ornament "skepp", samt en dörrstore, trädd med tjockt garn i gläsa rutor.

Fröken Ellen Ståhlbrands arbeten vittna om själfständig konstnärlig uppfattning, om god förening af yrkestekniker och mönstertecknare, material, utförande och mönster bildad intim förening. Hennes dörrförhängen såväl i siden som i lärft, dukar i olika stoff och framförallt hennes hvita gardiner med sydda spetsrutor, japanskt motiv, äro synnerligen vackra kompositioner. En parasoll, broderad på svart tyll, långsjalar, isättningar och väskor äro särskilda nyheter väl lämpade för eleganta toaletter.

Doktorinnan Sutthof — ett känt namn inom den textila konsten — framvisar några kompositioner af bästa halt, däribland en salongsduk på metallfärgadt siden i silkesbroderi, en kudde på linne och en teduk i blekt lärft med mönster i gult och med dalspetsar.

Fru Maja Alvins kollektion af klosterspetsar från Vadstena utgöra ett glädjande bevis på det intresse hvar med spetstillverkningen i vårt land omfattas. Ett synnerligen fint arbete är ett fönsterhänge med springande hjortar.

B. H.

Från världens rösträttsfält.

Sedan nedanstående artikel af fröken Ellen Wester skrivits för Dagny har underrättelse kommit att polisen inträngt i suffragetternas högkvarter, Women's Social and Political Union's lokaler vid Kingsway, och där lagt beslag på papper, handlingar, bref och penningar samt häktat flera af rörelsens ledare, hvilka ställts under åtal. Planerade företag af uppseendeväckande natur ha afslöjats. Icke dess mindre ha under de sistförflutna dagarna hotande försök att göra skada på offentliga byggnader företagits af medlemmar af W. S. P. U. Utan tvifvel komma de strängaste åtgärder att ytterligare vidtagas från myndigheternas sida för att neutralisera suffragetternas revolutionära metoder; det af fröken Wester i hennes artikel vidrörda förbudet för friluftsmötens hållande är tydligen endast början till det systematiska undertryckande af rörelsen, som nu sättes i gång.

Ungefär samtidigt med det här relaterade ingripandet mot suffragetterna har kvinnornas rösträttsbill behandlats i underhuset. Som man kunde vänta föll den igenom, men dock var det endast 47 rösters majoritet för afslaget.

Red.

Det har icke syntts mig riktigt att till Dagnys läsare tala om suffragetterna, särskildt emedan dessa, ehuru de tilldraga sig mest uppmärksamhet, dock, som alla förståndiga människor veta, blott utgöra en liten del af det stora Englands rösträttsönskande kvinnor. Det skulle ej ha tjänat till något, och det hade icke verkat godt.

Pellerins Växt-Margarin

ersätter det finaste mejerismör.

I vårt land, där vi snart hundra år haft fred med så kallade yttre fiender och således nästan kunna anse dessa yttre fiender icke befintliga, där folklynnnet är jämförelsevis fogligt och säfligt och där partimotsättningarna icke ännu gått till fiendskap, utan blott till oenighet och samhällsotrefnad, kan man knappast förstå engelska förhållanden.

Väl kan man tänka ibland, när det talas mycket om en jämförelsevis obetydlig sak, med Esaias Tegnér i hans Fridsröster:

»Hvad tillfälligt är skall falla,
Det väsentliga består.»

Och alldeles säkert är, att om suffragetterna kände till dessa Fridsröster, skulle de anföra första orden däraf med tillämpning på sig själva:

»När de mäktiga på jorden
Trampa en föraktad ätt»,

ehuru de visserligen hvarken skulle vilja eller för sin en gång fattade positions skull kunna följa det fillosofiska rådet i strofens sista rader.

Hvad jag nu än för min egen del må tänka om dessa föraktade suffragetter, vill jag hvarken förtala eller försvara dem eller ens beröra deras metoder. Det är blott om en enda sak jag vill tala, och det är om den kamp för yttrandefrihet, som nu föres af W. S. P. U:s medlemmar och som fick en så intressant belysning af Mrs Lamartine-Yates' tal i Wimbledon den 20 april.

Yttrandefrihet synes oss nutidsmänniskor som en helig och ytterst värdefull rättighet, fastän forna tiders statsmyndigheter till ringa nytta, men till de konservativa idéernas tillfälliga fromma ansett sig behöriga att reglera den.

I de författningar, som kommit till stånd efter nordamerikanska frihetskriget och franska revolutionen, torde dock yttrandefriheten ha blifvit inräknad bland viktigare medborgerliga friheter. I Déclaration des droits de l'homme nämnes uttryckligen yttrandefriheten. I Sveriges grundlagar garanteras blott tryckfriheten enligt Regeringsformens 86 §, närmare utvecklad i Tryckfrihetsförordningen, men det heter, att "grundsatsen om yttrandefrihet genomgår lagstiftningen med de inskränkningar, som strafflag och uppehållande af allmän säkerhet och ordning fordra."

Englands inrikesminister, Mr McKenna, har nu ansett, att "allmänna säkerheten och ordningen" sättes i fara genom suffragetternas friluftsmöten, ty han har förbjudit dem, ehuru utan att, som det synes, kunna ge effektivitet åt sitt förbud — som det har händt Englands inrikesminister förut gentemot suffragetterna. Den 17 maj utfärdade regeringen genom polismyndigheterna förbud för medlemmar af W. S. P. U. att hålla friluftsmöten i Hyde Park, på Wimbledons allmänning och andra offentliga öppna platser inom hufvudstadens kommuner. Bref därom skickades till W. S. P. U:s verkställande direktör af Sir E. Henry, Londons högste polistjänsteman, och afslutades sålunda: "Inrikesministern har uppdragit åt mig att låta hufvudstadspolisen ingripa för att såvidt på den ankommer förhindra alla dylika mötens hållande."

I Hyde Park ingrep också beriden polis, ehuru det ej synes ha tjänat till synnerligen mycket, om man betänker, att det talades från många talarstolar, att stora folkmassor voro i rörelse för att demonstrera för den fria yttrandefriheten och att bland annat berättas om Hyde Parksmötet, att en medlem af W. S. P. U. stod i talarstolen tio minuter från klockan half fyra, då hon förbjöds att tala. Efter en stund tog hon åter till ordet, men blef då häktad af två poliskonstaplar och utförd ur parken, dit hon dock sedermera återvände och talade från sex till sju utan afbrott.

I Wimbledon tycktes inga polishinder alls ha förekommit. Mrs Lamartine-Yates stod i talarestolen i tjugo minuter, omgifven af en alltmera växande åhörarskara af många tusen personer. Och emedan hennes tal icke rörde sig om rösträtt, utan endast om en yttrandefrihet, hvars okränkbarhet måste vara oss alla dyrbar, återger jag delar af detsamma. Det innehöll utom historik af saken från Storbritannien allmänna påminnelser, som hvarje tänkande människa bör lägga på sinnet. Ty man vet aldrig hvilka vändningar ens eget öde eller folkmeningen i ens land kan taga. Hon betonade, att om männen icke nu värnade om den yttrandefrihet, som nu förmenades kvinnor, skulle de snart få märka, att denna yttrandefrihet äfven förmenades dem själva, då de ville begagna sig däraf. Och det lider intet tvifvel, att hon därmed polemiserade mot en ledare i Morning Post, som är anti-liberal, men som i alla fall denna gång lofordar regeringens handlingsätt, icke endast af avoghet mot K. P. R., utan emedan tidningen "gillar de mått och steg, som nu tagas mot dessa missledda kvinnor, såsom nyttiga förhållningsregler, hvilka sedan kunna anlitas mot farligare och allvarligare former af politiska brott". Och kvinnorna skulle icke svika, fortfor hon, de skulle tappert försvara yttrandefrihetens dyrköpta rätt. Själffallet påpekade hon också det egendomliga förhållandet år 1888, då yttrandefriheten sist var i fara. Den nuvarande ministern John Burns häfdade då denna rätt genom att gå i fängelse hellre än att låta den sig frångå, och nuvarande premiärministern Asquith var försvarare inför rätta åt den andre person, som häktades på samma gång.

Mr John Burns sade då, att om regeringen önska ett upprepande af Hyde Park-oroligheterna 1867 (föranledda af polisförbud mot männens rösträttsmöten, hvilka medelbart åvägabragte antagandet af reformbillen 1867), skulle dess politik säkerligen åstadkomma detta, ty "folket tillåte icke sina rättigheter att frångåas dem af någon sorts polisukas". Mrs Lamartine-Yates påpekade äfven detta och menade, att historien borde ha lärt myndigheterna, att hvarje försök att kränka den fria yttrandefriheten var ett förebud till de afvikande meningarnas snara seger.

„Rätten är makt och skall segra till sist”, utropade hon.

Men ännu har rätten icke segrat, och "Mr Dickinsons bill" (P. R. åt alla kvinnor öfver 25 år, som an-

tingen själfva äro husägare eller gifta med husägare) har säkert icke stor utsikt att gå igenom, emedan de af regeringen utsedda dagarna för dess andra läsning äro valda så omedelbart före pingstferierna att, såsom det påpekas, regeringens vänner då "utan att sätta regeringens existens på spel" saklöst kunna aflägsna sig från Underhuset och afhålla sig från att rösta. Åh nej, rätten har icke segrat ännu, ty

»I Södern som i Norden
Styrkan öfverallt har rätt»

fortsätter Tegnér i Fridsröster, och det förefaller som om suffragetterna kanske skulle ha fog för att citera äfven dessa ord. Särskildt då de tänka på sin älskade, ärade ledarinna, Mrs Pankhurst.

Ty nog förefaller det egendomligt att läsa den korta notis utan kommentarier om domen öfver henne, som publiceras i The Vote och sammanställs med domen öfver en irländare, som begått ungefär samma förseelse.

Under den gemensamma titeln "Hur somliga män beskydda kvinnor" offentliggör The Vote hvarje vecka domslut öfver män och kvinnor.

Så skrifer tidningen:

"Mrs Pankhurst, ledarinna af de stridande suffragetterna, anklagad för uppmaning till mordbrand, fälld på grund af offentliga tal, med allvarlig uppmaning till mild dom af juryn, dömdes af Mr Lush till tre års straffarbete.

En irländare, vid namn Larkins, talade offentligt samt uppmanade enträget till själfhämd mot bedragare, förklarade, att han var beredd att handla så som han lärde, och tillfogade, att han hade lika mycket rätt att skjuta en person, som bedrog honom, som regeringen att låta skjuta en desertör. Lordlöjtnanten i Irland afgjorde, att en sådan uppmaning icke vore en brottslig förseelse."

Ellen Wester.

En ny landvinning.

Pennsylvanien har nu blifvit en af de stater, där kampanjen för K. P. R. måhända skall föras 1915. Senaten har antagit motion därom med 26 röster mot 22, och förut hade underhuset gjort detsamma med den mera öfverväldigande majoriteten af 131 röster mot 70. Frågan skall åter komma före 1915 och öfvergår sedan till omröstning.

Insänd litteratur.

Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Reconvalescentia.** Gustaf Frödings sista dikter. Utg. på föranstaltande af *Signe Trotzig*. — **En rosenlinga.** Nya dikter af *Jane Gernandt-Claine*. — **Svenska dopnamn och släktnamn.** Af *P. A. Kjällerström*.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Senator Sonerva.** Roman af *Hilma Pykkänen*. Öfvers. från förf:s manuskript af *Ernst Lundquist*.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i
Dagny för halvva priset eller 7½ öre pr mm.)

Lärrarinna

realstudent med afgangsex. från 2-åriga kursen vid Priv. Högre Lär.-Sem. i Sthlm och särdeles goda tjänstebetyg fr. skola och familj önskar plats till höst i hem eller skola, helst Sthlm eller närh. Svar till "28 år", Fittja, p. r.

Kvinnlig

Gymnastikdirektör

önskar plats i fin familj för ett par sommarmånader. Resvan o. språkkunnig. Svar till "Gymnastik", Sv. Dagbl. annonsbyrå.

Ung flicka,

som genomgått 8-klassigt läroverk med 1-årig kurs i huslig ekonomi samt 1-årig sjukvårdskurs å lasarett, önskar plats, helst att medfölja på resor el. till badort. — Ref. Konsulinnan Anna Braathen, Baldersg. 12, Stockholm. Tacksam för svar märkt: »Sjukvård», Villa Fredrikro, Sundsvall.

Flicka

med realskoleexamen och som genomgått fullst. högre handelsskola önskar plats i bank eller på kontor. Svar till "Energisk", Allmänna Tidningskontoret, Gust. Ad. torg.

Ung svensk-finska

talande både engelska o. tyska och genomgått 8-klassigt elementarläroverk önskar plats som guvernant i godt hem, vore äfven villig hjälpa till i hushåll. Benäget svar till "Guvernant", Sv. Dagbl. exp. f. v. b.

Plats att förestå hem

sökes af därtill kompetent dam. Har förut innehaft sådan plats. Goda betyg. Svar tacksamt till »Juni 1913», Sv. Dagbladet, f. v. b.

Elementarbildad, musikalisk, barnkär flicka,

van att handhafva och undervisa barn, samt kunnig i husliga sysslor önskar plats i Juni. Tacksam för svar till »30 år X.», Sv. Dagbladets kontor f. v. b.

Ferieplats.

Studentska, fil. stud., som vistats 3 månader i Tyskland och som undervisat barn förut, önskar under sommarmånaderna plats som lärarinna el. dyl. Svar till "K. E.", Uppsala, p. r.

LEDIGA PLATSER.

En extra ordinarie

lärrarinnebefattning

vid Kristianstads folkskola för flickor sökes inom den 20 maj d. år hos Folkskolestyrelsen i Kristianstad. Lön i ett för allt för 9 läsmånader 1,400 kr. Prof påfordras; resekostnad ersättes.

M. Lundborg.

Kontraktsprost.

Folkskolestyrelsens ordförande.

I Mariestad

anställas för nästa läsår (från 15 augusti) en extra lärrarinna i folkskolan (lön i ett för allt 1,000 kr.) och en lärrarinna i småskolan (lön 550 kronor jämte bostad och vedbrand). Ansökningshandlingar insändas till Folkskolestyrelsens ordförande före 15 juni.

Ordinarie lärare- lärrarinne-befattningen

vid Södra Össjö nyinrättade fasta folkskola, litt. E (lön enligt lag) sökes senast den 25 juni. Nybyggt skolhus. Ringa barnantal. Platsen tillträdes den 1 januari 1914.

Vikariat

från 1 oktober i år. Adress
Skolrådet.
Åsbo Fagerhult.
Kristianstads län.

Ordinarie lärrarinnetjänst

vid Hjo landsförsamlings småskola, litt. c, kungöres härmed till ansökan ledig inom 60 dagar efter första kungörandet i Post- och Inrikes tidningar. Lön enligt lag. Bostad och vedbrand. Prof afläggas. Tjänsten tillträdes den 10 augusti 1913.
Skolrådet.

Sjukvikariat

för återstående delen af vårterminen 1913 vid Bengtsfors folkskola, litt. A, sökes genast.

Vikarien skall undervisa i folkskolans första klass såsom biträdande lärare eller lärrarinna. Äfven småskollärrarinna med goda betyg antages.

Bengtsfors, Älfsborgs län, den 28 april 1913.

Skolrådet.

Ordinarie lärrare-(inne)-tjänsten

vid fasta folkskolan (litt. F) i Hasselö, Loftahammars församling, Kalmar län, sökes hos skolrådet före den 15 juni detta år. Lön enligt lag. För fortsättningsskola 150 kr. Slöjdskola.

Skolrådet.

Adress Loftahammar.

A. B. Nordiska Kompaniet.

**Textilafdelningen Thyra Grafström
Stockholm.**

**Permanent utställning af
färdiga och påbörjade arbeten
samt material.** Råd vid in-
redning af våningar m. m.

Undervisning

i Italiensk spets- och annan konstsoöm.

Ständigt på lager därtill hörande material:
Svensk- Fransk- och Bömisk Spetstråd.
- - - Rikt urval af Spetsmönster. - - -

Vid

**Fredrika-Bremer-Förbundets Landthushållningsskola för utbildande af
lärarinnor, Rimforsa**

börjar nu läroinnekurs d. 1 okt. Villkor för inträde: att hafva fyllt 20 år; betyg från flickskola eller folkhögskola, eller intyg om motsvarande kunskaper. Sökande, som kunna förete intyg om praktisk duglighet och vana vid landtliga göromål eller intyg om undervisningsvana, äga företräde.

Kursen är 2-årig. Afgiften för undervisning, kost och logi utgör 600 kr. pr år. 2 frielever i varje årskurs betala ej undervisningsavgift (100 kr. pr år). Ansökan ställd till Landthushållningsskolans styrelse adr. Rimforsa, åtföljd af präst- och kunskapsbetyg i afskr., läkarbetyg enl. fastställt formulär samt öfriga intyg insändes före d. 15 juni. Vidare genom prospekt.

Modevaror från Paris

Ernst Wallgren.

Brunkebergstorg 9, 1 tr.

Genom mångårig verksamhet i Paris, direkta inköp och små omkostnader kan jag erbjuda de modernaste Damartiklar absolut billigast i Stockholm. Specialité: Plymmer.

F. V. O. SLÖJDAFDELNING

som från nuvarande lokalerna i Arsenalsgatan 2
den 1:sta oktober 1913 flyttar till

Norrandsgatan 18 (hörnet af Jacobsbergsgatan)

realiserar

från den 13:de till den 31:sta maj, till *betydligt nedsatta priser*, inläggande lager af enkla och finare underkläder, för barn och vuxna, klädningar af ylle och bomull, blusliff, förkläden, gosskostymer och kavajer, strumpor och diverse sticksaker, lakan, örngott, handdukar m. m.

7,060,000 kr. skola utlottas å 1893 års Stockholms Teater-premie-obligationer. Dragning den 2 Juni och är högsta vinsten

10,000 kr.

För endast 75 öre

erhålls kontrakt med ensam vinsträtt å en obligation; för kr. 3:75 å fem st. för kr 5:— å sju st. och för kr. 10:— å femton obligationer. Om minst 5 nummer tagas, portofritt och dragningslista. Numren i detta ovanligt fördelaktiga lotteri äro starkt efterfrågade. Skynda på så Ni säkert hinna med. Beställningar insändas till **OBLIGATIONSKONTORET, Stora Nygatan 19-27, Malmö.**

*»En svensk symaskin
bör finnas i hvarje
svenskt hem.»*

Utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, största hållbarhet mot slitning samt stor spole äro de förnämsta egenskaperna hos

**Husqvarna
Central Bobbin
Symaskiner,**

som på grund häraf alltid arbetar till sin ägares belåtenhet.

OBS! För månliga afbetalningsvillkor.

Uppseendeväckande nyhet!

JAKOB WASSERMANN'S beryktade roman **RENATE FUCHS** — romanen om ett kvinnoöde och om kvinnans rätt att lefva sitt eget lif och fullborda sitt eget öde, — har nu utkommit i Ljus' enkronasbibliotek, 404 sidor stor. Om denna bok skriver

Aftonbladet:

»Öfversättningen af Renate Fuchs har icke kommit en dag för tidigt, ty romanen hör till dem, som måste tilltvinga sig uppmärksamhet i alla länder.»

Tor Hedberg:

»I Renate Fuchs är ämnet behandlat af en stor talang, en egenomlig och originell människo-skildrare, en diktare med fantasi och skarpsblick.»

Georg Nordensvan:

»En af de böcker som böra läsas.»

Annonsera i DAGNY!

Wiréns öfverfeta **LANOLINTVÅL**, fina världens favorittvål!

Erhålls i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.

21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Booker Washington. Nutidens största pedagog. II. Af *M. Anholm.*

Folkpensioneringen.

Nattarbetsfrågan i Danmark.

Några siffror från Förenta Staterna — folkräkningen 1910.

Nya A. B. Svensk Konstslöjdställning. Af *B. H.*

En ny landvinning.

Från världens rösträttsfält. Af *Ellen Wester.*

Insänd litteratur.

Notiser.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**